

CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU PRVOUKA V 1. – 3. ROČNÍKU

Vyučovací předmět má časovou dotaci v **1., 2. a 3. ročníku 2 hodiny týdně**. Prvouka je koncipována jako soubor vzdělávacích námětů, které jsou podle obsahové příbuznosti členěny do jednotlivých témat, ty jsou pak propojeny zřejmými souvislostmi a vztahy. Jednotlivé náměty jsou vnímány na začátku školní docházky každým dítětem podle jeho vlastních dosavadních zkušeností z bezprostředním okolním světem (rodina, místo, kde žijí, dopravní výchova-bezpečnost na silnici, role chodce, bezpečné prostředí, ve kterém si děti hrají a tráví volný čas, ...). Na rozvoji aktivity, samostatnosti a tvořivosti se pak podílejí jeho prožitky, zkušenosti a základní citové jistoty získané harmonickými vztahy v rodině. Od počátečního emocionálního zážitku dítě postupně přechází k racionálnímu rozvoji poznání.

Svým obsahem i výchovným zaměřením otevírá prvouka cestu k utváření základních životních postojů a hodnotové orientace žáků. Formuje základní vědomí odpovědnosti za své chování, jednání a rozhodování, za plnění zadaných úkolů. Vytváří a posiluje vnímavý vztah dětí k jejich okolí, k vlastní osobě i k jiným lidem, k lidským činnostem, k předmětům, které lidé vytvořili, k životnímu prostředí domova, obce i regionu a k přírodě v jejich okolí. Prvouka předkládá žákům také nové poznatky z různých oblastí života. Vytváří základní představy o skutečnostech a přírodních i společenských zákonitostech, o lidských činnostech, výtvorech a vztazích i o nejdůležitějších podmínkách života.

Základním principem členění učiva prvouky je roční cyklus, který v každoročním opakování přináší žákům nové náměty, a žák – člověk, který přírodou v jejich „proměnách“ prochází, učí se jí rozumět, chránit ji, žít v ní. Postupně se v souladu s rozšiřováním obzoru žáka rozšiřují základní témata a od těch, která jsou žákům nejznámější a nejbližší, se přechází k tématům obecnějším a námětům méně známým.

Výběr učiva se řídí i skutečnostmi, jako je umístění školy, realita nejbližšího okolí, její proměny apod. Učitel do výběru učiva promítá i úroveň a zájmy žáků, jejich zkušenosti a postupné vývojové a rozvojové změny.

Charakter výuky je činnostní, osvojování učiva je založeno především na různých činnostech a hrách, které podporují tvořivé poznávání, osvojování potřebných dovedností a utváření vztahu k okolnímu světu. Základem je pozorování, pojmenovávání a porovnávání skutečnosti, její zachycení a hodnocení ve vlastních výtvorech a názorech, sledování životních situací, jejich „napodobování“ a rozvíjení v modelových hrách, výměna zkušeností a zážitků žáků apod.

Učitel doporučené činnosti dále doplňuje a rozvíjí, vytváří vhodný pracovní režim a klima, které by žákům umožnily ověřit si vlastní poznatky a dovednosti v praxi, navozuje situace, ve kterých se žák seznamuje s problematikou FG. Tyto podmínky a vztahy vedou k atmosféře důvěry, ve které žák má možnost ptát se, porovnávat zkušenosti, nalézat pochopení pro vlastní pohled na objevování světa.

Během výuky učitel využívá všech ve škole dostupných nebo vlastních materiálů, ale i prostředků z okolního prostředí a společnosti. Pracuje metodami, které žáky motivují, aktivizují a podněcují jejich zvědavost a touhu po objevování. Individuální přístup je samozřejmostí, učitel má v prvouce možnost maximálně využít žákův zájem o některé z probíraných témat, jeho záliby a koníčky (příroda, zvířata apod.).

Souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které žák během výuky prvouky získává, představují následující **klíčové kompetence**:

- 1. Kompetence k učení:** žák má pozitivní vztah k učení, učí se vyhledávat a třídit informace a využívat je v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě, samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, postupně operuje s obecně užívanými termíny, uvádí věci do souvislostí a vytváří si komplexnější pohled na okolní svět, učí se řešit problémy, dokáže posoudit vlastní pokrok.
- 2. Kompetence k řešení problémů:** žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, učí se rozpoznat a pochopit problém, přemýšlet o něm a o jeho příčinách a na základě vlastního úsudku (s různou mírou pomoci učitele) se snaží hledat způsob řešení problému, nenechá se odradit nezdarem, ověřuje správnost řešení problému, učí se kriticky myslet, obhajovat svá rozhodnutí a uvědomovat si zodpovědnost za svá rozhodnutí, jednání a chování.
- 3. Kompetence komunikativní:** žák se učí formulovat své myšlenky a názory,

vyjadřovat se srozumitelně a výstižně, naslouchat ostatním, využívat informační a komunikační prostředky, snaží se, aby získané komunikační dovednosti využil k vytváření vztahů potřebných k soužití a spolupráci s ostatními lidmi.

4. Kompetence sociální a personální: žák se učí spolupracovat ve skupině, společně s ostatními členy skupiny se podílí na vytváření příjemné atmosféry v týmu, přispívá k upevnování dobrých vztahů ve skupině, v případě potřeby poskytne pomoc spolužákovi nebo o ni sám požádá, chápe potřebu spolupráce a učí se respektovat ostatní, posiluje vlastní sebevědomí a sebedůvěru.

5. Kompetence občanské: žák se učí respektovat druhé, vcítit se do situace ostatních lidí, učí se řešit věci bez násilí, seznamuje se se svými právy, ale i povinnostmi ve škole i mimo školu, vytváří si pozitivní vztah k tradicím a kulturnímu a historickému dědictví a podle svých schopností a zájmů se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit, snaží se o pochopení základních ekologických souvislostí a problémů, učí se rozhodovat v zájmu podpory a ochrany svého zdraví.

6. Kompetence pracovní: seznamuje se s rozličnými materiály a nástroji, používá je při maximálním dodržování bezpečnostních pravidel, k výsledkům pracovní činnosti se učí přistupovat z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých a ochrany životního prostředí, učí se orientovat v jednotlivých profesích dospělých a pochopit, že jednou bude o svém budoucím povolání rozhodovat sám na základě svých zájmů, ale i získaných vědomostí a dovedností.

Všechny poznatky a dovednosti, které žák při výuce prvouky během 1. – 3. ročníku získá,

uplatní a postupně rozšíří a prohloubí ve 4. a 5. ročníku v přírodovědě a částečně i vlastivědě.